

Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności

Ogólnopolska Federacja na rzecz
Rozwiązywania Problemu Bezdomności
ul. Wolności 241, 41-800 Zabrze

tel.: 600 350 002, fax: 32 630 11 20

e-mail: biuro@bezdomnosc.pl

KRS: 0000613899

www.bezdomnosc.pl

facebook.com/ofrpb

L. dz. 2/F/2017

Zabrze, dn. 24.01.2017 r.

O Ś W I A D C Z E N I E

W odpowiedzi na opublikowane na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oświadczenie z dn. 23 stycznia br. zatytułowane „Schroniska i noclegownie dostępne dla wszystkich” Ogólnopolska Federacja na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności pragnie się odnieść do kilku użytych w tymże oświadczeniu sformułowań, które budzą nasze wątpliwości.

Po pierwsze, w oświadczeniu czytamy, iż **„z uwagi na interwencyjny charakter placówek dla osób bezdomnych, w sytuacjach kryzysowych, w tym w okresie silnych mrozów, każda placówka ma obowiązek przyjąć osobę, a następnie podjąć działania zmierzające do ustalenia gdzie ta osoba ma docelowo przebywać”**. Stwierdzenie to wydaje się być niezgodne z aktualnym stanem prawnym – art. 48a ust. 9 ustawy o pomocy społecznej stanowi bowiem, iż **„W sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową przyznanie schronienia może nastąpić z pominięciem standardów, o których mowa w ust. 14, oraz w innej formie niż określona w ust. 1”**. Tym samym, nawet zaistnienie sytuacji kryzysowej nie odwołuje kategorycznego zakazu pobytu osób niesamodzielnych określonego w ust. 5 tegoż artykułu. Jakkolwiek organizacje prowadzące placówki dla osób bezdomnych chętnie przyjmą w swoje progi wszystkich potrzebujących, obecne zapisy prawne nadal budzą obawy przed karami administracyjnymi za przyjmowanie osób niesamodzielnych, nawet w trybie opisanym w powyższym fragmencie oświadczenia Ministerstwa.

Po drugie, nieprawdziwym jest stwierdzenie iż **„w trakcie realizacji prac nad projektem ustawy to organizacje pozarządowe zgłaszały problem braku możliwości zajmowania się takimi osobami, gdyż nie mają do tego właściwych warunków ani kadry”**. Wymienieni z nazwy w oświadczeniu Ministerstwa członkowie Federacji dowiedzieli się o pracach nad nowelizacją art. 48a ustawy o pomocy społecznej przypadkowo, na początku czerwca 2015 r., o czym świadczyć może fakt, iż pierwsze pismo w tej sprawie skierowaliśmy do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP w dniu 9 czerwca. Tymczasem projekt nowelizacji ustawy (druk nr 3473) wpłynął z Ministerstwa do Sejmu ponad miesiąc wcześniej, tj. 23 kwietnia 2015 r. O wcześniejszych pracach prowadzonych w Ministerstwie, jak i o skierowaniu projektu do Sejmu, w ogóle nie wiedzieliśmy – nie otrzymaliśmy ze strony Ministerstwa żadnej informacji, a tym bardziej zaproszenia do konsultacji przedmiotowych zmian. Projekt przedstawiony Sejmowi został opracowany w całości w Ministerstwie, w sposób dla nas niejawny, a nasze organizacje nie miały na niego żadnego wpływu. Z kolei na żadnym z dalszych (już jawnych) etapów prac legislacyjnych organizacje nie występowały o wprowadzenie tak kategorycznego zapisu dotyczącego osób niesamodzielnych, co potwierdza fakt, iż przez cały okres prac parlamentarnych (od wpłynięcia do Sejmu do złożenia podpisu przez Prezydenta RP) treść problematycznego art. 48a ust. 5 nie uległa zmianie – od początku zapisany był on w projekcie przekazanym do Sejmu przez Ministerstwo. Można to łatwo prześledzić na stronie obrazującej przebieg procesu legislacyjnego dostępnej w serwisie www Sejmu RP: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=3473>.

Wreszcie po trzecie, w oświadczeniu czytamy iż **„Organizacje pozarządowe, w ramach przedstawionych [w projekcie 1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”] propozycji zmian legislacyjnych, rekomendowały, aby w każdym z trzech typów placówek dla osób bezdomnych, mogły przebywać osoby zdolne do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce”**. Przede wszystkim uważamy, że przedstawienie takiego stanowiska wraz z listą organizacji zaangażowanych w realizację ww. projektu ma na

---

ROZWIĄZANIE PROBLEMU BEZDOMNOŚCI JEST MOŻLIWE!

**Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności**

Ogólnopolska Federacja na rzecz
Rozwiązywania Problemu Bezdomności
ul. Wolności 241, 41-800 Zabrze

tel.: 600 350 002, fax: 32 630 11 20

e-mail: biuro@bezdomnosc.pl

KRS: 0000613899

www.bezdomnosc.pl

facebook.com/ofrpb

celu przeniesienie odpowiedzialności za wadliwe rozwiązania prawne na te organizacje pozarządowe i wewnętrzne skłócenie naszego środowiska. Ubolewamy z powodu takiego działania Ministerstwa. Przypominamy, iż wszelkie propozycje organizacji zaangażowanych w wypracowanie Modelu Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności dotyczące uregulowania pomocy niesamodzielnym osobom bezdomnym, w tym osobom starszym i chorym, w systemie placówek dla osób bezdomnych, traktowane były przez przedstawicieli Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa jako próby tworzenia „tanich zamienników domów pomocy społecznej” i spotykały się z kategorycznym zakazem kontynuowania prac w tym zakresie. Jako realizatorzy projektu, byliśmy zobligowani do stosowania się do zaleceń Departamentu, który w projekcie pełnił funkcję instytucji inicjującej. Można więc mówić o rekomendacji organizacji zaangażowanych w projekt, ale wyłącznie z zastrzeżeniem, że na nic innego w przedmiotowym zakresie nie otrzymaliśmy zgody ówczesnego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Dla zobrazowania tej zależności, pragniemy przypomnieć, iż ostateczna, zaakceptowana przez Ministerstwo i wydana drukiem, wersja „Podręcznika Modelu Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności” z 2014 r., obejmuje m.in. placówkę o nazwie „schronisko profilowane dla osób bezdomnych”, w tym m.in. starszych i chorych (odpowiednik dotychczasowych „domów/hosteli dla bezdomnych”). Placówka ta została wprowadzona do Modelu po długich negocjacjach z Ministerstwem i w rozumieniu organizacji miała być właśnie swoistym „wentylem bezpieczeństwa” pozwalającym na zagwarantowanie pomocy osobom oczekującym na DPS. Znamiennym jest, że ten rodzaj placówek nie został w ogóle ujęty w pracach legislacyjnych nad art. 48a ustawy. O obrazuje to absolutny brak wpływu organizacji na ostateczny kształt zaproponowanych przez Ministerstwo rozwiązań prawnych, jak również negatywny stosunek Ministerstwa do uregulowania sytuacji osób chorych i starszych (nawet zdolnych do samoobsługi) w obszarze pomocy osobom bezdomnym.

Wskazawszy na powyższe wątpliwości, Ogólnopolska Federacja na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności oświadcza co następuje:

Zgadzamy się z potrzebą zapewnienia kompleksowej pomocy osobom niesamodzielnym poza systemem placówek dla osób bezdomnych, które nie są przystosowane do długoterminowego świadczenia pomocy tym osobom. Nie zgadzamy się jednak na kategoryczny zakaz udzielania tym osobom pomocy w naszych placówkach, w sytuacji gdy czas oczekiwania na przyjęcie do placówek powołanych do udzielania im pomocy (domów pomocy społecznej) sięga nawet dwóch lat. Ubolewamy z powodu próby obciążenia nas odpowiedzialnością za lukę prawną w jakiej znalazły się te osoby. W celu zakończenia konfliktu wokół pomocy niesamodzielnym osobom bezdomnym proponujemy przejściowe rozwiązanie polegające na wprowadzeniu w art. 48a ustawy o pomocy społecznej ograniczonej możliwości pobytu osób niesamodzielnych w placówkach dla osób bezdomnych w celu ratowania ich zdrowia i życia oraz wyłącznie na czas oczekiwania na miejsce w placówce adekwatnej do ich stanu psychofizycznego.

W związku z powyższym, licząc na konstruktywne rozwiązanie kryzysu, zwracamy się do Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, pani Elżbiety Rafalskiej, z apelem i prośbą o interwencję w tej sprawie (treść apelu w załączeniu).

W imieniu członków Federacji,

Jakub Wilczek

Prezes Federacji

ROZWIĄZANIE PROBLEMU BEZDOMNOŚCI JEST MOŻLIWE!

**Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności**

**Ogólnopolska Federacja na rzecz
Rozwiązywania Problemu Bezdomności**
ul. Wolności 241, 41-800 Zabrze

tel.: 600 350 002, fax: 32 630 11 20
e-mail: biuro@bezdomnosc.pl
KRS: 0000613899

www.bezdomnosc.pl

facebook.com/ofrpb

L. dz. 2A/F/2017

Zabrze, dn. 24.01.2017 r.

Sz. P. Elżbieta Rafalska

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Szanowna Pani Minister,

W Pani wystąpieniu opublikowanym w formie pliku video na portalu Onet Wiadomości w dn. 19 stycznia br. („Elżbieta Rafalska zabrała głos ws. nowelizacji ustawy o pomocy społecznej”), którego fragment został także wyemitowany w programie informacyjnym Wydarzenia TV Polsat w dn. 20 stycznia br. w materiale pt. „Kłody pod nogi”, na pytanie o brak możliwości przyjmowania chorych i starszych niesamodzielnych osób bezdomnych do ogrzewalni, noclegowni i schronisk, odpowiedziała Pani: *“(…) jest pytanie o zabezpieczenie osób bezdomnych, które w warunkach trudnej zimy muszą być natychmiast zabezpieczone. Nic mi nie jest wiadomo o takich ograniczeniach, które uniemożliwiłyby przyjmowanie do noclegowni, ogrzewalni, schronisk dla osób bezdomnych, w warunkach zimy, osób, które potrzebują miejsc, ale zainteresują się – może jest to problem na poziomie jakiejś konkretnej organizacji albo jakiegoś określonego samorządu”*. W trosce o los niesamodzielnych osób bezdomnych, pragniemy poinformować, że problem ten ma charakter systemowy (nie jednostkowy jak wynika to z Pani wypowiedzi) i wynika z obowiązujących od 5 września br. zapisów art. 48a ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, które brzmią: *„W noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, ogrzewalni mogą przebywać osoby zdolne do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce”*.

Przyjęte jeszcze w poprzedniej kadencji Sejmu zapisy art. 48a ust. 5 ustawy, w założeniach są jak najbardziej słuszne z uwagi na fakt, iż placówki dla osób bezdomnych nie są przygotowane organizacyjnie do długotrwałej opieki nad osobami niesamodzielnymi i w związku z tym należy przeciwdziałać umieszczaniu w tych placówkach np. osób po hospitalizacji, wymagających stałej opieki pielęgniarskiej. Należy jednak zwrócić uwagę, że przepisy te tworzą lukę, w której znajdują się osoby oczekujące na umieszczenie w placówce adekwatnej do swojego stanu (DPS), a szczególnie osoby ujawnione w przestrzeni publicznej i miejscach niemieszkalnych, bytujące w warunkach zagrażających zdrowiu i życiu, wymagające pilnego umieszczenia w takich placówkach. Osoby te, ze względu na obowiązujące przepisy, nie mogą już otrzymać tymczasowej pomocy w placówkach dla bezdomnych. Umieszczenie w DPS to proces długotrwały – choć dane MRPiP z grudnia 2015 r. mówią o niemal 1,2 tys. wolnych miejsc w sieci domów pomocy społecznej, należy zwrócić uwagę, że są to dane przekrojowe, dotyczące całego kraju. W wielkich miastach, w których osób bezdomnych jest najwięcej, miejsc w DPSach praktycznie nie ma. Przykładowo (wg danych odpowiednich urzędów wojewódzkich aktualnych na wrzesień/październik 2016 r.), w DPSach w Krakowie miejsc wolnych było 4 (osób oczekujących zaś 195), w Lublinie – 2 (oczekujących 167), w Poznaniu miejsc nie było w ogóle (zestawienie nie podaje niestety liczby oczekujących). Nieoficjalnie wiadomo, że w dużych miastach czas oczekiwania na DPS wynosi nawet do dwóch lat. Niestety art. 48a ust. 5 ustawy o pomocy społecznej skonstruowany został tak, że niesamodzielna osoba bezdomna na czas oczekiwania nie może pozostawać

ROZWIĄZANIE PROBLEMU BEZDOMNOŚCI JEST MOŻLIWE!

Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności

Ogólnopolska Federacja na rzecz
Rozwiązywania Problemu Bezdomności
ul. Wolności 241, 41-800 Zabrze

tel.: 600 350 002, fax: 32 630 11 20

e-mail: biuro@bezdomnosc.pl

KRS: 0000613899

www.bezdomnosc.pl

facebook.com/ofrpb

w zwykłej placówce dla bezdomnych. Jako organizacje kierujące się w swojej pracy zasadami solidarności społecznej i miłości bliźniego, nie wyobrażamy sobie możliwości odmowy pomocy osobie bezdomnej niezdolnej do samoobsługi będącej w pilnej potrzebie schronienia, dlatego zwracamy się do Pani z niniejszą prośbą o interwencję.

Szanowna Pani Minister, w związku z Pani deklaracją zainteresowania się problemem oraz w trosce o życie i zdrowie osób bezdomnych w najtrudniejszych sytuacjach życiowych, prosimy o rozważenie możliwości złagodzenia zapisów art. 48a ust. 5 ustawy o pomocy społecznej poprzez dodanie zapisu mówiącego iż niesamodzielne osoby bezdomne (w szczególności te bytujące w przestrzeni publicznej i miejscach niemieszkalnych) mogą, w sytuacji gdy wymaga tego ratowanie ich zdrowia i życia, przebywać w placówkach dla osób bezdomnych, wyłącznie na czas oczekiwania na miejsce w placówce adekwatnej do ich stanu psychofizycznego. Złagodzenie to mogłoby mieć charakter przejściowy – obowiązywać do czasu, kiedy sytuacja w DPSach w dużych miastach, w których najwięcej jest osób bezdomnych, poprawiłaby się na tyle, aby możliwe stało się przyjęcie interwencyjne do tego typu placówek w czasie krótszym niż 24 godziny. Dopóki jednak osoby takie są zmuszone do oczekiwania na miejsce we właściwej placówce przynajmniej przez jedną noc, prawo musi tworzyć im możliwość spędzenia tej nocy w warunkach niezagrażających ich zdrowiu i życiu. Obecne brzmienie art. 48a ust. 5 ustawy o pomocy społecznej im tego nie gwarantuje – wręcz przeciwnie, wyklucza je z dostępu do pomocy, a tym samym narusza prawa obywatelskie określone w art. 30 i 75 Konstytucji RP.

Gorąco liczymy, iż Pani osobista interwencja powodowana troską o osoby bezdomne w najtrudniejszej sytuacji życiowej, pozwoli na szybką zmianę przepisów prawa zagrażających ich zdrowiu i życiu. Z góry dziękujemy za okazaną tym osobom pomoc, zaangażowanie i zrozumienie.

Z wyrazami szacunku,

Jakub Wilczek

Prezes Federacji

Otrzymują:

1. Adresat
2. strona internetowa www.bezdomnosc.pl
3. a/a

ROZWIĄZANIE PROBLEMU BEZDOMNOŚCI JEST MOŻLIWE!